Güzel TÜRKÇE

1

İKİNCİ BASILIŞ

M.E.B.
DEVLET KİTAPLARI

MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ — İSTANBUL 1971

Güzel TÜRKÇE 1

İKİNCİ BASILIŞ

DEVLET KİTAPLARI

MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ — İSTANBUL 1971

Y A Z A N L A R

Kemal DEMİRAY
M. Fevzi ÖZ
Dr. Turhan OĞUZKAN
Emin ÖZDEMİR

R E S İ M L E Y E N L E R

Nevzat AKORAL
Muammer BAKIR

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 11/V/1970 tarih ve 221 sayılı kararı ile İlkokulların I. sınıfları için ders kitabı olarak kabulü uygun görülmüş, Yayımlar ve Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğünün 9/III/1971 tarih ve 3421 sayılı emri ile ikinci defa olarak 1.000.000 adet basılması uygun görülmüşken bu kere 17/VI/1971 tarih ve 7569 sayılı emirleriyle 750.000 fazlasıyle 1.750.000 adet basılmıştır.

SEVDİKLERİMİZ

BAYRAĞIMIZ

Ne güzel bayrağımız var. Rengi kanım gibi kırmızı. Üzerinde beyaz bir ay, beyaz bir yıldız var. Ay yıldızlı bayrağımı çok severim.

Bayram günlerinde bütün yurt bayraklarla donanır. Biz de okulumuzu, sınıfımızı bayraklarla süsleriz. Babam evimize bayrak asar.

Ben bir Türk'üm. Bayrağımla övünürüm. Onu hep yükseklerde dalgalanırken görmek isterim.

AÇIKLAMALAR :

Donanır : Süslenir.

ATATÜRK

Türk'ü ölümden,
Odur kurtaran.
Odur yeniden
Türklüğü kuran.

Bu memleketi,
Cumhuriyeti,
Atatürk etti
Bize armağan.

Hasan Âli Yücel

AÇIKLAMALAR :

Türklüğü kuran: Türkiye Cumhuriyetini kuran.

SORULAR :

Atatürk'ü niçin çok seviyoruz?

YERE DÜŞEN PARA

Ahmet okula gidiyordu. Yolda kara gözlüklü bir adam gördü. Adam yere eğilmişti. Elleriyle bir şey arıyordu.

Ahmet yaklaştı :

— Ne arıyorsun amca? diye sordu.

Adam :

— Yere on lira düşürdüm. Gözlerim görmüyor. Bulamıyorum, dedi.

Ahmet parayı buldu. Adama verdi.

Kör adam sevindi :

— Sağ ol yavrum, dedi.

Ahmet, bir iyilik yaptığı için sevinçliydi.

AÇIKLAMALAR :

Kör : Gözleri görmeyen.

SORULAR :

Ahmet, kör adama nasıl yardım etti?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Bu sayfadaki resimde neler görüyorsunuz? Anlatınız.

İKİ İNATÇI KEÇİ

İki inatçı keçi varmış. Bir köprüde karşı karşıya gelmişler. Köprü çok darmış. Köprüden ancak bir keçi geçebilirmiş.

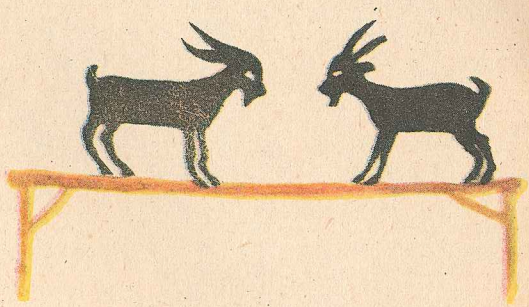

Keçilerden biri :

— Çekil yolumdan. Önce ben geçeceğim, demiş.

Öteki keçi :

— Hayır, önce ben geçeceğim, demiş.

Böylece, köprünün üzerinde iki keçi dövüşmeye başlamış. Kavga büyümüş.

Sonunda, iki inatçı keçi dereye yuvarlanmış. İkisi de suda boğulmuş.

AÇIKLAMALAR :

İnatçı : İnat eden, istediğinden vazgeçmeyen.

SORULAR :

1. Keçiler neden kavga etmişler?
2. Kavganın sonunda ne olmuş?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Bu sayfadaki resimleri sırasıyle anlatınız.

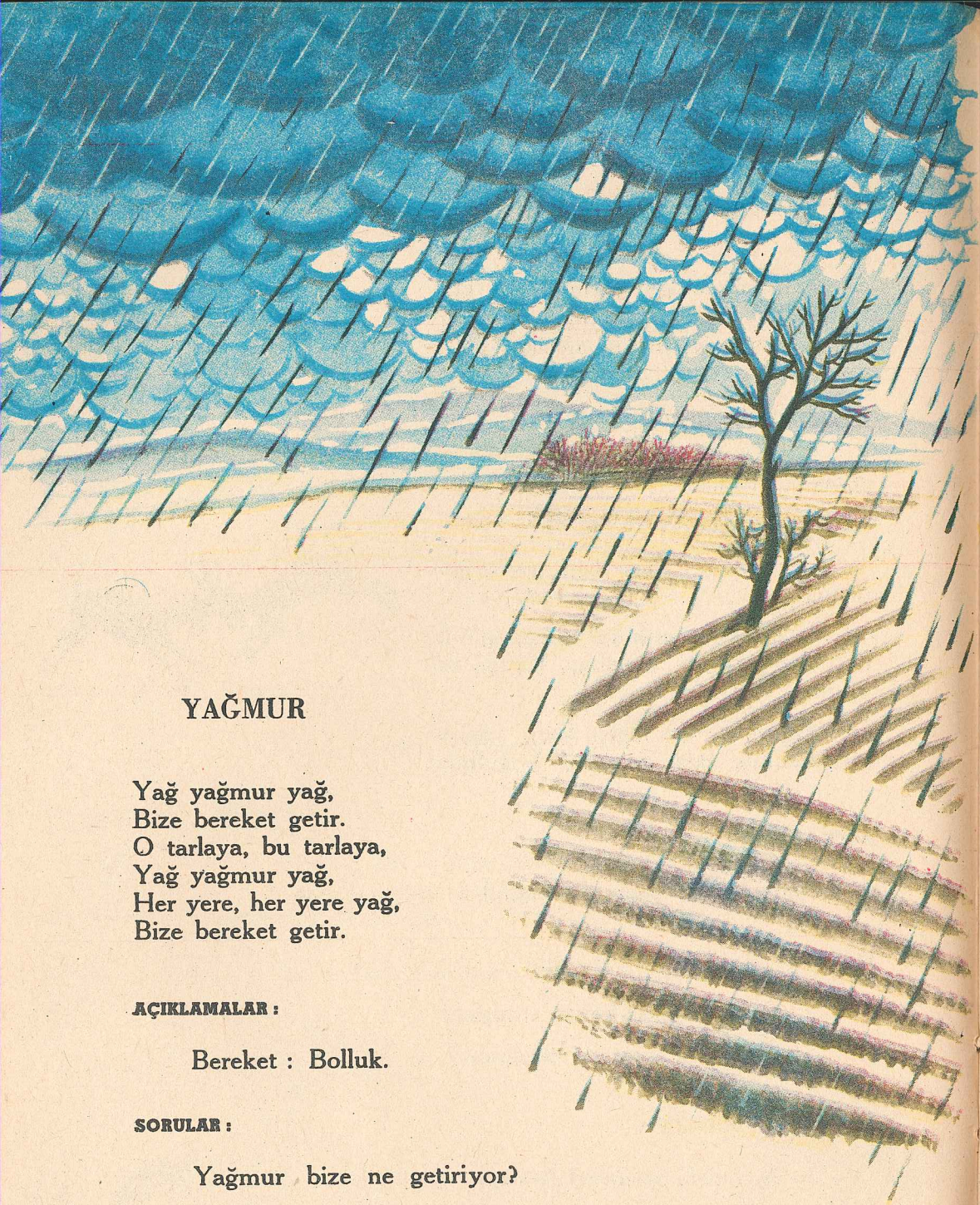

YAĞMUR

Yağ yağmur yağ,
Bize bereket getir.
O tarlaya, bu tarlaya,
Yağ yağmur yağ,
Her yere, her yere yağ,
Bize bereket getir.

AÇIKLAMALAR :

Bereket : Bolluk.

SORULAR :

Yağmur bize ne getiriyor?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki cümlelerin sonuna koyacağınız işareti söyleyiniz:

Yağmur yağıyor

Dün yağmur yağdı mı

İLKBAHAR GELDİ

Minik kuş erkenden uyandı :

— Cik, cik, güzel ilkbahar geldi, diye öttü. Kanatlarını çırptı. Yeşil tepelerin üzerinden uçtu.

Biraz sonra güneş doğdu. Çiçekler tarlaları süsledi.

Arı da :

— Vız, vız. Ne güzel, ilkbahar geldi, dedi. Çiçekten çiçeğe kondu.

Beyaz kuzu çayırlarda koştu, oynadı. Renk renk kelebekler havalarda uçuştu.

Güzel mevsim ilkbahar geldi.

AÇIKLAMALAR :

Minik : Çok küçük.

SORULAR :

İlkbahar gelince minik kuş ne yaptı? Arı ne yaptı?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Mevsimlerin adlarını defterlerinize yazınız.

KUŞLARLA

Kuşlar uçar,
Ben koşarım.
Onların kanatları var,
Benim kanadım kollarım.
Kuşlar kanadını çırpar,
Ben de kolumu sallarım.
Uçun kuşlar, uçun kuşlar,
Hepinizle yarışım var.

Tevfik Fikret

AÇIKLAMALAR :

Yarış : Birbirini geçmeye çalışma.

SORULAR :

Bu şiirdeki çocuk ne yapıyor?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız :

kuş kol kanat

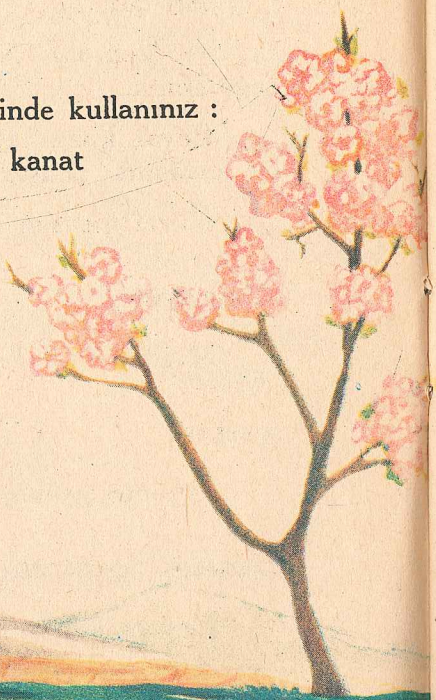

DÜŞMESEM DE İNECEKTİM

Bir gün Nasrettin Hoca eşeğe binmiş. Yola çıkmış. Eşeğe deh demiş. Eşek koşmaya başlamış. Hoca birden yere düşmüş.

Çocuklar Hoca'nın başına toplanmışlar :

— Hoca, ne oldu böyle? Koca adam, eşekten düşer mi? demişler.

Hoca'nın bu haline çok gülmüşler.

Hoca yerden yavaş yavaş kalkmış :

— Ne olmuş, ne var yani? Düşmesem de zaten eşekten inecektim, demiş.

AÇIKLAMALAR :

Başına toplanmışlar : Çevresine toplanmışlar.

SORULAR :

Çocuklar, Hoca'ya neden gülmüşler?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Bu sayfadaki resimde gördüklerinizi anlatınız.

EL ELE TUTUŞALIM

Gel bize, katıl bize,
Hem oyuna, hem söze.
Türkü söyleyip lay lay.
Oynayalım lay lay lay.

El ele tutuşalım,
Halkaya karışalım.
Haydi kardeş sen de gel,
Oynayalım lay lay lay.

Üç adımla sağa koş,
Bir adımla sola koş.
Bak ne güzel, ne de hoş,
Oynayalım lay lay lay.

(Şarkılı oyun)

AÇIKLAMALAR :

Katıl bize : Bizimle birlikte oynamaya gel.

SORULAR :

Çocuklar nasıl bir oyun oynuyorlar?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız :

gel oyna koş

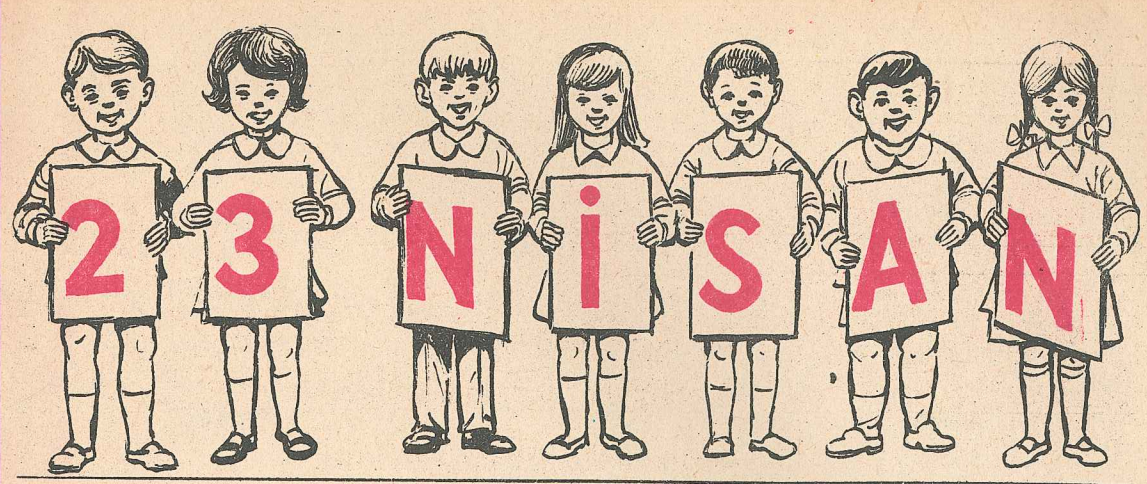

23 NİSAN BAYRAMI

23 Nisan Bayramı geliyor.

23 Nisan 1920'de ilk defa Büyük Millet Meclisi açıldı. Atatürk, bundan sonra düşmanlarla savaştı. Yurdumuzu kurtardı.

Atatürk, bu günü Türk çocuklarına armağan etti.

23 Nisanda sınıfımızı süsleriz. Şiirler okur, şarkılar söyleriz. Bu güzel günü kutlarız.

Atatürk'ü saygı ile anarız.

Yaşasın 23 Nisan Bayramı.

AÇIKLAMALAR :

Düşmanlarla savaştı : Düşmanlarla çarpıştı.

Kutlarız : Törenler, şenlikler yaparız.

SORULAR :

23 Nisanda neden bayram yapıyoruz?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimelerin hangisi bayramla ilgilidir? Söyleyiniz :

Atatürk bayrak köprü kutlarız yağmur

23 NİSAN

Bu gün ulusal bayram,
Atatürk'ten armağan.

Sevinelim, coşalım,
Neşelenip taşalım.

Kâğıt fener yapalım,
Sınıflara asalım.

Süsleyerek her yanı,
Kutlayalım bayramı.

Leman Biltekin

AÇIKLAMALAR :

Ulusal bayram : Bütün milletçe kutlanan bayram.
Coşalım : Çok sevinelim.

SORULAR :

23 Nisan Bayramını nasıl kutluyoruz?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

23 Nisan günü neler yaptınız? Anlatınız.

KIR GEZİNTİSİ

Artık havalar iyice ısındı. Kırlar, bayırlar yeşerdi. Ağaçlar yapraklandı. Beyaz papatyalar, kırmızı gelincikler açtı. Kuşlar uçuşuyorlar. Arılar, kelebekler çiçeklerin üzerinde dolaşıyorlar.

Geçen gün bir kır gezintisi yaptık. Annem güzel yemekler hazırladı. Çok eğlendik. Kardeşlerimle açık havada oynadık. Kır çiçekleri topladık. Babam bize salıncak kurdu. Doya doya sallandık.

Kırda güzel bir gün geçirdik.

AÇIKLAMALAR :

Bayır : Gittikçe yükselen yokuşlu yer.

SORULAR :

Çocuklar kır gezintisinde neler yaptılar?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

1. Bildiğiniz üç çiçek adı söyleyiniz.
2. Aşağıdaki kelimelerin başına renk bildiren kelimeler düşününüz. Defterinize yazınız :

..... papatyalar ..... kırlar

..... gelincikler ..... kuzu

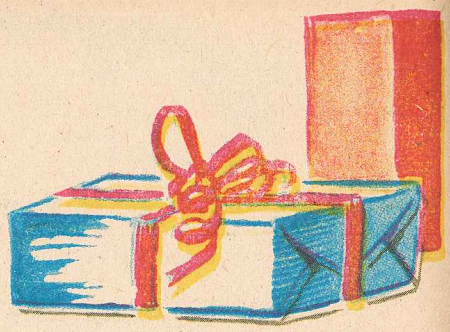

ANNELER GÜNÜ

Anneler günü geliyor. Zeynep o gün için annesine bir hediye almak istedi.

Bir gün önceden babası ile birlikte çarşıya gittiler. Güzel bir çorapla bir mendil aldılar. Onları Zeynep seçti.

Anneler gününde Zeynep, annesinin ellerini, yanaklarını öptü. Ona hediyeleri verdi :

— Seni çok seviyorum, güzel anneciğim, dedi.

Annesi de Zeynep'i kucakladı, sevdi. Yanaklarından öptü.

AÇIKLAMALAR :

Hediye : Bir kimseyi sevindirmek için verdiğimiz şey. Armağan.

SORULAR :

Zeynep'in annesi hediyeleri alınca ne yaptı?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

1. Evinizde kimlerle birlikte oturuyorsunuz?
2. Aşağıdaki akrabalarınıza ne dersiniz? Defterinize yazınız :

babanızın erkek kardeşi — annenizin kız kardeşi

babanızın kız kardeşi — annenizin erkek kardeşi

GÖRDÜKLERİMİZ

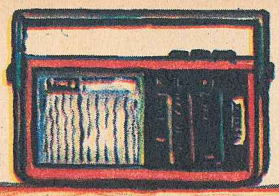

KÜÇÜK RADYO

Yavuz'un babası küçük bir radyo almıştı. Radyoyu yüksek bir raf üzerine koydu. Yavuz'a :

— Bu radyoya dokunma, dedi.

Bir gün Yavuz radyoyu almak istedi. İskemleye çıktı, rafa uzandı.

Birdenbire iskemle devrildi. Yavuz yere yuvarlandı, ağlamaya başladı. Yavuz'un kolu kırılmıştı.

Annesi onu doktora götürdü. Doktor :

— Gördün mü Yavuz? Bir ay sana oyun yok, dedi.

AÇIKLAMALAR :

Raf : Evlerde eşyamızı koymak için tahtadan yapılmış yer.

SORULAR :

1. Yavuz'un kolu neden kırıldı?
2. Doktor ona ne söyledi?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki hangi kelimeler radyo ile ilgilidir? Söyleyiniz :

anten tekerlek ampul elektrik iğne

APTAL KARGA

Bir gün bir aptal karga,
Bir parça peynir çalmış.

Uçmuş bir dala konmuş,
Etrafı seyre dalmış.

Ordan geçen bir tilki,
Şen sesinle öt demiş.

Aptal karga gak demiş,
Peyniri tilki yemiş.

(Bir okul şarkısı)

AÇIKLAMALAR :

Şen : Neşeli.

Etrafı seyre dalmış : Çevresine bakınıyormuş.

SORULAR :

Tilki, kargayı nasıl kandırmış?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Hayvanlarla ilgili bir hikâye öğreniniz. Sınıfta anlatınız.

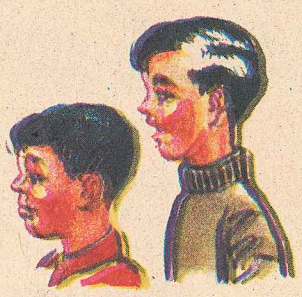

KIRIK TESTİ

Çetin'le kardeşi Metin, evde top oynuyorlardı. Çetin topa vurdu. Top testiye çarptı. Testi kırıldı.

Bu sırada babaları geldi. Testinin kırıldığını gördü. Çok kızdı. Top Metin'in elindeydi. Ona :

— Testiyi sen mi kırdın? diye sordu.

Metin sustu. Cevap vermedi.

Çetin :

— Babacığım, testiyi Metin kırmadı, ben kırdım, dedi.

Babası, Çetin'in doğru söylemesine memnun oldu. Onu affetti.

AÇIKLAMALAR :

Affetti : Suçunu bağışladı.

SORULAR :

1. Testiyi kim kırdı? Nasıl kırdı?
2. Babası Çetin'i neden affetti?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

1. Bu yazıda kimlerin adları geçiyor? Bunları bulunuz.
2. Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız.

Çetin top babacığım Metin

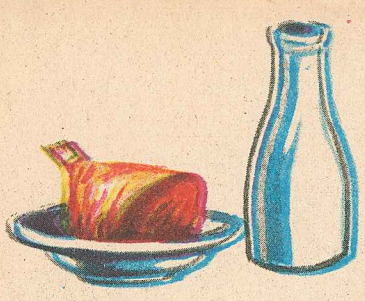

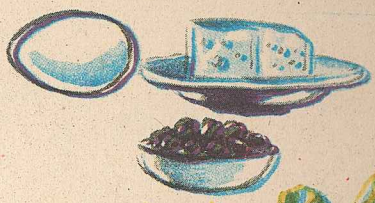

YİYECEKLER

Mutfakta yiyecekler konuşmaya başladılar. Tabaktaki et :

— Benden iyi yiyecek yoktur. Ben çocuklara kuvvet veririm, dedi.

Süt :

— Ben daha yararlıyım. Çocuklar beni çok severler, dedi.

Yumurta :

— Çocuklara en çok ben yararlıyım, dedi.

Meyvalar :

— Biz de çok yararlıyız, dediler.

Sebzeler durur mu? Onlar da :

— Biz de çok yararlıyız, dediler. Gürültü büyüdü.

Küçük Ülkü :

— Üzülmeyin. Hepiniz yararlısınız. Hepinizi ayrı ayrı seviyorum, dedi.

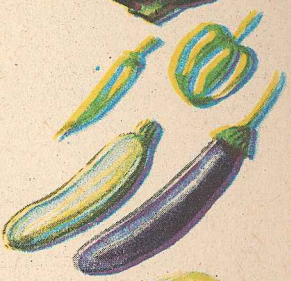

AÇIKLAMALAR :

Yararlı : Besleyici, faydalı.

SORULAR :

Küçük Ülkü hangi yiyecekleri seviyor?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

En çok sevdiğiniz üç meyve adını defterinize yazınız.

KÖREBE

Şarkı söyler döneriz,
Bil bakalım biz kimiz?
Değneğin var körebe,
Göster bizi körebe.

Buldun buldun beni sen,
Ebe benim gerçekten.
Değneğini bana ver,
Haydi dönün beraber.

Hayır, hayır, ebesin,
Eğlencesi herkesin.
Elindeki değnekle,
Ortamızda dur, bekle.

Ali Ulvi Elöve

AÇIKLAMALAR :

Körebe : Ebenin gözü bağlanarak oynanan oyun.

SORULAR :

Ebe ne yapıyor?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki cümlelerin sonuna koyacağınız işareti söyleyiniz:

Şimdi kim ebe oldu

Şimdi Ahmet ebe oldu

ALTIN YUMURTLAYAN TAVUK

Bir varmış, bir yokmuş. Fakir bir oduncu varmış. Bir gün bir ihtiyar ona bir tavuk vermiş. Bu tavuk altın yumurtluyormuş. Bunu gören oduncu çok sevinmiş. Hemen zengin olmak istemiş :

— Bu tavuğu keseceğim, içindeki bütün altınları alacağım, demiş.

Tavuğu kesmiş, bakmış. Tavuğun içinde hiç altın yokmuş.

Böylece, altın yumurtlayan tavuk elden gitmiş.

AÇIKLAMALAR :

Tavuk elden gitmiş : Tavuk ölmüş.

SORULAR :

Oduncu tavuğu neden kesmiş?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız

ver sevindi gitmiş

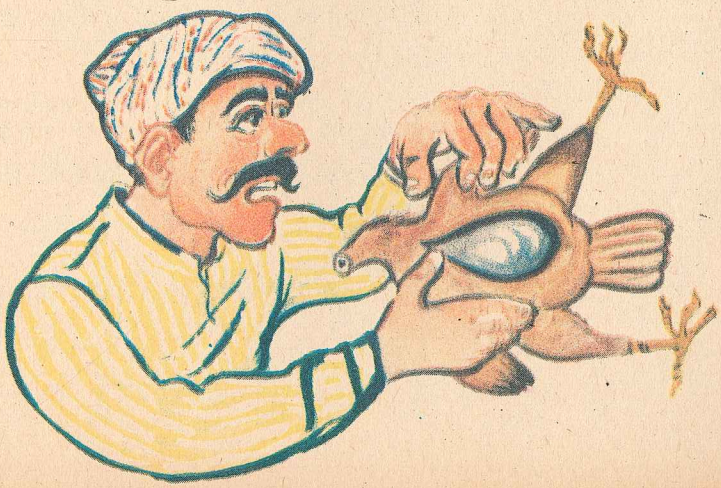

SEVDİĞİM HAYVANLAR

Pazar günü hayvanat bahçesine gittik. Çok eğlendik.

Kuşlar cıvıl cıvıl ötüyordu. Papağan bana :

— Hoş geldin, dedi.

Kocaman bir fil vardı. Hortumu ile su içiyordu.

Hayvanat bahçesinde ayılar, kurtlar, tilkiler vardı.

Ben en çok maymunları sevdim. Daldan dala atlıyorlardı. Fındık, fıstık yiyiyorlardı.

Hayvanat bahçesine yine gitmek isterim.

AÇIKLAMALAR :

Hayvanat bahçesi : Çeşitli hayvanların halka gösterildiği yer.

Papağan : Konuşma taklidi yapabilen bir hayvan.

SORULAR :

Hayvanat bahçesine giden çocuk hangi hayvanları gördü?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

1. Bildiğiniz başka üç hayvan adını defterinize yazınız.
2. Aşağıdaki kelimeleri birer cümle içinde kullanınız.

kurt kurtlar tilki tilkiler kuş kuşlar

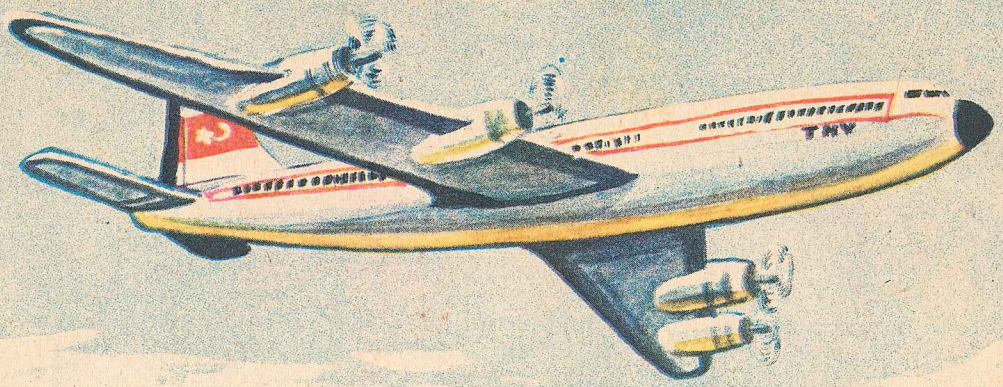

UÇAK YOLCULUĞU

Mete uçakları çok severdi. Bir gün babası onu uçağa bildirdi.

Yerlerine oturdular. Uçağın motoru çalıştı. Pervaneler dönmeğe başladı. Uçak hızlandı, sonra havalandı.

Aşağıda evler küçücük görünüyordu. Bir ara bulutların üzerinden de uçtular.

Uçağın yere inişi çok güzeldi. Önce alçaldılar. Sonra uçak bir kuş gibi havaalanına indi.

Mete, uçak yolculuğundan çok hoşlandı.

AÇIKLAMALAR :

Hoşlandı : Sevdi.

Havalandı : Havaya yükseldi, uçtu.

SORULAR :

1. Uçak nasıl havalandı?
2. Uçağın yere inişi nasıl oldu?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıda, uçakla ilgili olan kelimeleri bulunuz :

kanat ayak pervane el motor kuyruk

19 MAYIS BAYRAMI

Her yıl 19 Mayıs'ta bayram yapıyoruz. Bu bayram, Gençlik ve Spor Bayramıdır.

Bir zamanlar yurdumuza düşmanlar girmişti. Atatürk, 19 Mayıs günü Samsun'a çıktı. Sonra düşmanlara karşı savaştı. Onları yendi. Güzel yurdumuzu kurtardı. Cumhuriyeti kurdu.

Bu gün Atatürk'ün Samsun'a çıktığı gündür. O günü kutluyoruz.

Yaşasın Türk gençliği.

Yaşasın Türk ulusu.

AÇIKLAMALAR :

Samsun : Yurdumuzda bir şehir.

SORULAR :

19 Mayıs'ta niçin bayram yapıyoruz?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki cümleleri defterinize yazınız. Boş yerleri doldurunuz :

19 Mayıs'ta, Atatürk .....'a çıktı.

Cumhuriyeti ..... kurdu.

Biz .....'ü çok severiz.

KİTAPLARIM

Benim güzel kitaplarım var. Onlardan çok şeyler öğreniyorum. Kitaplar bana arkadaşlık ediyor. Beni eğlendiriyor, dinlendiriyor.

Kitaplarda güzel resimler, masallar, bilgiler var. Onları kardeşime de okuyorum.

Kitaplarımı temiz tutuyorum. Onları güzelce saklıyorum. Büyüdüğüm zaman daha çok kitabım olacak.

Kitap okumayı çok seviyorum.

AÇIKLAMALAR :

Güzelce : Temiz ve düzenli olarak.

SORULAR :

Bu yazıda kitapların ne gibi faydaları anlatılıyor?

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Aşağıdaki kelimeleri birer cümlede kullanınız :

güzel temiz büyük küçük uzun kısa

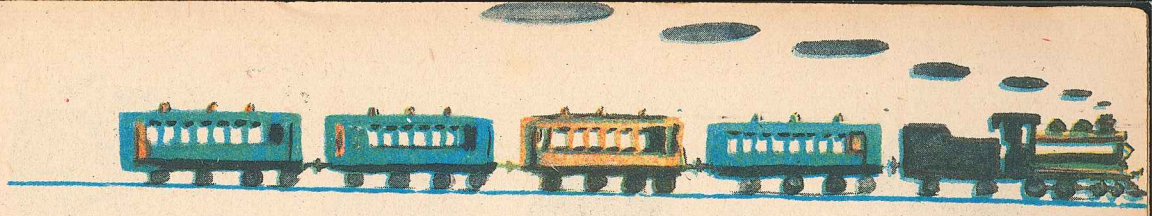

BİLMECELER

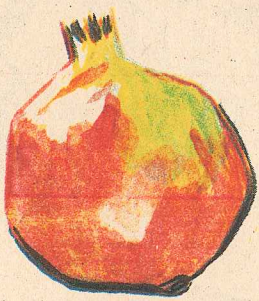

Bilmece bildirmece,
El üstünde kaydırmaca.

Bir küçücük fıçıcık,
İçi dolu turşucuk.

Çarşıdan aldım bir tane,
Eve geldim, bin tane.

Şekere benzer, tadı yok,
Havada uçar, kanadı yok.

Ne canı var, ne kanı,
Beş tanedir parmağı.

Pişirirsen aş olur,
Pişirmezsen kuş olur.

Sıra sıra odalar,
Birbirini kovalar.

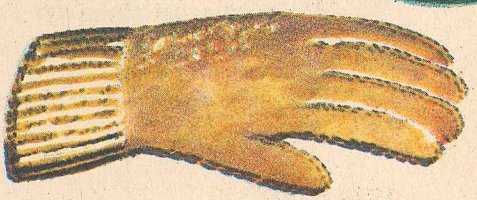

AÇIKLAMALAR :

Aş : Yemek.

SORULAR :

Aşağıdaki kelimeler, hangi bilmecelere uyuyor? Bulunuz :
eldiven, kar, limon, nar, sabun, tren, yumurta.

ÇALIŞALIM, ÖĞRENELİM :

Siz de iki tane bilmece bulunuz. Sınıfta söyleyiniz.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

SEVDİKLERİMİZ

Bayrağımız 4
Atatürk (**H. Â. Yücel**) 5
Yere Düşen Para 6
İki İnatçı Keçi 7
Yağmur 8
İlkbahar Geldi 9
Kuşlarla (**T. Fikret**) 10
Düşmesem de İnecektim 11
El Ele Tutuşalım 12
23 Nisan Bayramı 13
23 Nisan (**L. Biltekin**) 14
Kır Gezintisi 15
Anneler Günü 16

GÖRDÜKLERİMİZ

Küçük Radyo 18
Aptal Karga 19
Kırık Testi 20
Yiyecekler 21
Körebe (**A. Ü. Elöve**) 22
Altın Yumurtlayan Tavuk 23
Sevdiğim Hayvanlar 24
Uçak Yolculuğu 26
19 Mayıs Bayramı 27
Kitaplarım 28
Bilmeceler 29
Okuldaki Günlerimiz 30
Tatil Geliyor 31